

Ime:	
Razred/Godina:	

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti / ispit zrelosti te diplomski ispit

6. svibnja 2019.

Hrvatski

Vrlo štovani kandidat! Vrlo štovana kandidatkinja!

U okviru ove klauzure pred Vama su ukupno tri tematska paketa s po dvije zadaće. Odaberite jedan od tri tematska paketa i obradite obje zadaće uz odabranu temu.

tematski paketi	zadaće
1. Književnost – umjetnost – kultura	Ivana Simić Bodrožić: <i>Uspon</i> interpretacija teksta (405 do 495 riječi) 1 privitak (kratka priča)
	Lado sažetak (315 do 385 riječi) 1 privitak (intervju)
2. Aplikacije	Ubojica aplikacija rasprava (405 do 495 riječi) 1 privitak (članak)
	Umjetna inteligencija preporuka (315 do 385 riječi) 2 privitka (kolumna, informativni tekst)
3. Istraži svijet	Europa nas zove! preporuka (450 do 550 riječi) 1 privitak (članak)
	Slijedite svoje snove! otvoreno pismo (270 do 330 riječi) 2 privitka (članci)

Za obradu Vam stoji na raspolaganju 300 minuta radnog vremena.

Zadaće se mogu obraditi neovisno jedna od druge.

Koristite plavu ili crnu kemijsku olovku ili pero koje nije moguće izbrisati!

Koristite isključivo papir koji ste dobili od nas! Sve što piše na listićima, a nije precrtano ubraja se u ocjenjivanje. Precrtajte sve bilješke na papiru!

Napišite na svaki list papira svoje ime i broj stranice u tekućim brojevima! Navedite broj odabranog tematskog paketa i naslov dotične zadaće!

Ukoliko radite kompjutorom, uredite prije početka priglavljeni redak u kome piše vaše ime i broj stranice.

Kao pomoćno sredstvo dozvoljeni su tiskani, a ako radite kompjutorom i elektronski rječnici. Korištenje (tiskanih ili online dostupnih) enciklopedija ili elektronskih informacijskih izvora nije dozvoljeno.

Uz bilježnicu morate predati i sve dodatne listove papira koje ste koristili.

Vaš se rad ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

- sadržaj
- struktura teksta
- stil i izražaj
- normativna jezična ispravnost

Puno uspjeha!

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 1

Ivana Simić Bodrožić: *Uspon*

Napišite interpretaciju teksta!

Pročitajte kratku priču *Uspon* (2014.) Ivane Simić Bodrožić (privitak 1).

Napišite **interpretaciju teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Kratko opišite situaciju u kojoj se nalaze kći i njezina majka!
- Analizirajte jezik i strukturu priče!
- Okarakterizirajte kćer i njezinu majku!
- Protumačite naslov priče u odnosu na njezinu posljednju rečenicu „Gore sam te vodila, gore, gurala te više i bolje, dolje ćeš morati sama“!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Ivana Simić Bodrožić: *Uspon* (2014.)

M O J A M A J K A Z N A da mi se raspada brak. Hoda iza mene, čujem njezine korake na šljunku uz cestu kojom se penjemo, staze nema ni s jedne strane.

– Je l' imaš neke čarape na nogama? – pita.

– Imam, one male.

– Te su dobre po ovakvim vrućinama [...].

– Uh, kako je dobro kad ovako sve zazeleni – kaže, hvatajući dah.

– Jeste, baš je lijepo.

– Što bih ja voljela imati dvorište i okolo posađene čemprese, uvijek sam o tome maštala.

– Aha – dodam. Čula sam to najmanje stotinu puta.

Neko vrijeme dok je cesta šira hodamo jedna uz drugu, a kasnije ja idem prva, ona uvijek napomene kako bi bilo glupo da me nešto udari, a i voli svoje dijete imati na oku. [...]

– Da bar naprave neku stazu uz put – njen glas neprestano dopire.

– A napraviti će jednom – odgovaram.

– Jesi se namazala kremom?

– Nisam, nije jako sunce.

– Trebala bi, pocrvenit ćeš – malo šuti, a onda nastavi:

– Kad si kupila tu majicu, nisam je vidjela?

– Ma ima već, samo ju nisam nosila.

– Dobra ti je za vamo-tamo.

– A je.

Osjećam neprestano njen pogled na leđima. Uskoro dolazimo do strmijeg uspona i tu je uvijek ostavim nekoliko metara iza sebe. Raširim ruke i podignem ih visoko iznad glave, svježi zrak mi struji između pazuha, osjećam miris bilja, sokova pod zemljom i neke crkotine iz kanala usput.

– Ti se ne bi ni okrenula da vidiš je l' ja idem.

– Pa znam da ideš, mama.

Ta žena gazi kao luda. Ona ne posustaje, ne osvrće se, ništa joj usput ne može odvratiti pažnju, ona kaže da se to zove klik u glavi.

– Jesu dobre djeci one majice?

– Jesu, taman su im.

– Uh, kako ti žuriš, pa ne mogu ja više tebe stići.

– Pa nema ništa od toga da se vučemo.

– A nema – priznaje.

Stalno mi je za petama. To brdo smo obišle već valjda stotinu puta. Znamo svaku kuću i svako drvo, uvijek se sprdamo s istim stvarima, s ljudima koji su na stupove ograde stavili kipove dalmatinera pa pored njih dva lava, a u sredinu travnjaka bogorodicu. Nekad hvatamo dijele razgovora slučajnih prolaznika, kao neki dan jedne stare gospođe koja se gegala kraj svoje kćeri i pričala u mobitel kako mora još nešto

obaviti, a onda ide na more. Moja mama je rekla: „Eto vidiš, i baba ide na more.“ Ja sam na to odgovorila: „Pa i ti bi mogla otići na more“, i tko god nas ne zna, nas, hodajući par, iz toga ne bi prepoznao situaciju na rubu incidenta. Moja mama nikada neće otići na more, neće nikada prodati stan i kupiti kuću s dvorištem i čempresima, neće čak otići ni u toplice iako ima artritis. Onda se razgovor, kada sam buntovna, nastavlja ovako:

– Da, mogla bih – kaže poluuvrijeđeno.

– Pa ako nešto baš želiš ostvariti u životu, onda to možeš i napraviti.

– Naravno, sve ti možeš – složi se podrugljivo.

– Pa je l' ne možeš otići na more? – ne popuštam. – Nije problem u novcu.

– Pa nije – prizna ipak.

– Kad ljudi nešto žele, cijeli život podrede tome da to i ostvare. Recimo, da netko zaista želi kuću s dvorištem, radit će godinama za to da si je priušti i ništa mu neće biti teško. Ili, ako svih tristo pedeset i pet dana sanja o moru, sve će napraviti za tih deset. Mislim, pa nije da želiš otići na Mars – ušutkujem je s nekoliko logičnih misli.

– Dobro, ne moraš mi pametovati. Znam ja dobro šta mogu i šta ne mogu. I zašto nešto ne mogu.

– Aj, molim te, reci mi zašto. Zašto baba može otići na more, a ti ne možeš?

– Zato što nemam s kim.

– Nemaš s kim? Pa kao nitko nikad ne ide sam? Uostalom, možeš uvijek ići s nama.

– Neću ja nekome biti na teret i dosadna baba. Nema šanse.

I to sam čula već stotinu puta, mada ona nije žena-teret, kad kod mene dolazi na kavu poslijepodne uvijek gleda na sat da bi izbjegla scenu iz loših viceva u kojoj punica dočekuje zeta, a ovaj dolazi umoran i nervozan s posla. Kupi se u brzini i bježi poput lopova. To su naši razgovori o granicama.

[...] Najradije bih joj sjela u krilo i sve priznala. Ali veća sam od nje i to sad više ne bi imalo smisla. Znam da me ionako nikad ne bi razumjela. Dok odbacujem tu ideju, čujem sebe kako izgovaram:

– Ja sam nesretna.

Tišina traje nekoliko sekundi, prvo pomišljam kako me nije čula, a onda shvaćam da tišina još uvijek traje, ne zato što me nije čula, nego baš zato što me je dobro čula.

– Vidiš kako se tamo naoblačilo, ajmo mi brže dolje, moglo bi pljusnuti. [...]

Za silazak nam treba upola manje vremena, ali ona grabi velikim koracima kao da bježi od požara ili nekoga tko je progoni, ja idem za

njom, pokušavam je sustići, ali sve što mogu jest gledati u njena tvrda, tamna leđa i crvene dlanove koji se klata luđačkom brzinom. Nekada me je znala milovati po licu, dlanovi su joj mirisali na duhan, parfem i tvornicu, na sve će biti dobro, na ja sam veća od života.

Tada to nisam znala, što se još sve krije iza tog mirisa. Meni je značilo samo to. Tek mnogo kasnije ugradila sam u njega druge spoznaje; [...] odlaske iz kuće s malim djetetom kojih se dijete ne sjeća, neimaštinu, smrti i nestajanja. Ipak, meni nikad nisu mirisali nesretno i ne vidim taj prst koji se krivi od bolesti, iako mi ga uporno pokazuje svakoga tjedna, meni to uvijek izgleda isto. 90

S druge strane, na svojim dlanovima ne njušim ništa, iako, svjesna sam toga, netko bi mogao nešto i o njima reći, o njihovom ljekovitom ili otrovnom mirisu. 95

Trčim za njom i želim je uhvatiti za ruku, uporno okrenuta leđima od mene to nije mogla naslutiti, pa ipak, diže ruku visoko, zaustavlja je u zraku kao stop, kao granicu, kao dosta, i više mi, a da se ni ne okrene: 100

- Ja se ne želim miješati! – i još dodaje, kao da gundā.
- To je tvoja stvar... I sama znaš šta možeš i šta ne možeš...

Zastajem. I puštam je da ode. Ona se kotrlja u ujednačenom ritmu djetetova promašenog života, kao što se kotrljaju roditelji diljem svijeta, roditelji prostitutki, narkomana, zatvorenica, roditelji hladne otuđene djece, roditelji crvenih dlanova, usamljenici i krivci svih vrsta, razvedenih, propalih, isto tako usamljenih, gdje je krenulo krivo? 105

Gore sam te vodila, gore, gurala te više i bolje, dolje ćeš morati sama.

Izvor: Ivana Simić Bodrožić (2014.): 100% pamuk. Zagreb: Znanje, d.o.o., str. 95–100, skraćeno.

Objašnjenje riječi:

artritis: Gelenksentzündung

buntovan, -vna, -vno: rebellisch

čempres: Zypresse

dlan: Handfläche

gegati se: watscheln

gundāti: brummen, murmeln

klatiti: schwingen

neimaština: Armut, Elend

podrugljivo: spöttisch

sprdati se: spötteln über

uspon: Aufstieg

DODATNE INFORMACIJE:

Ivana Simić Bodrožić (Vukovar, 1982.): hrvatska spisateljica i pjesnikinja.

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 2

Lado

Napišite sažetak!

Situacija: S pozornošću ste gledali predstavu umjetničkoga ansambla Lado i svoje oduševljenje želite prenijeti svome razredu. Nakon što ste pročitali intervju s voditeljem ansambla, odlučili ste objaviti što više podataka o Ladu u školskim novinama.

Pročitajte intervju Veronike Raguž s Andrijom Ivančanom, umjetničkim voditeljem ansambla Lado, koji je objavljen na internetskoj stranici *ziher.hr* 16. svibnja 2016. (privitak 1).

Napišite **sažetak** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prepričajte svojim riječima što se može saznati iz teksta o vodstvu, imenu i članovima ansambla Lado!
- Prikažite na temelju teksta koje su specifičnosti ansambla Lado!
- Odredite značaj folklornoga društva Lado za promicanje hrvatske kulture u svijetu!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Andrija Ivančan: Lado je klasični primjer profesionalizma sa srcem

Veronika Raguž

Andrija Ivančan diplomirani je etnolog i polonist, nekadašnji plesač-pjevač u Ansamblu narodnih plesova i pjesama Hrvatske Lado te od prošloga mjeseca novi umjetnički voditelj ansambla. Dobitnik je brojnih domaćih i međunarodnih nagrada, a od 1994. djeluje kao prvi umjetnik s područja folklorne koreografije kojemu je odobren status slobodnog umjetnika. Dugogodišnji je predavač i voditelj Hrvatske škole folkloru pri Hrvatskoj matici iseljenika i službeni instruktor za hrvatske narodne plesove pri Council International of Folklore Festival. [...]

Uoči koncerta „Proljeće s Ladom“ koji će se u nedjelju, 8. svibnja održati u Hrvatskom narodnom kazalištu, razgovarali smo s Andrijom Ivančanom o povijesti i specifičnostima Lada te njegovim planovima za ansambl.

Veronika Raguž: Kako je Lado dobio ime?

Andrija Ivančan: Teško je reći kako je Lado dobio ime, to je gotovo nemoguće. Kada je osnovan 1949. godine, nazvan je Zbor narodnih plesova i pjesama Hrvatske, a onda je nakon nekog vremena preimenovan u Lado. Pretpostavlja se da je naziv dobio prema starim napjevima o ophodnim običajima o Ivanju koji su se pjevali u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i u čijim se refrenima stalno ponavlja „Lado, lado“. Kada su rađeni ophodi o Ivanju, na primjer Ivančice, Ladarice, Kresnice, uvijek se u pripjevima spominjalo „Lado, lado, daj nam lado, lepo je lado“. Smatra se da je Lado neko staro slavensko biće, božanstvo, a mi često znamo reći da je to sinonim za dobar, mio i drag. Lado je vrlo zvučno ime, kratko poput onog beogradskog ansambla Kolo, makedonskog nacionalnog ansambla Tanec ili kosovskog Šota.

Tko može postati članicom/članom ansambla?

U ansambl primamo punoljetne osobe, stare između 18 i 25 godina. Neki od naših članova ranije su završili baletnu školu, no mnogi su došli direktno iz amaterskih folklornih ansambala, a neki su jednostavno bili talentirani sami po sebi ili slušali primjerice kolegij narodnih plesova na Kineziološkom fakultetu i zainteresirali se. Svaki budući član odnosno članica mora proći vrlo rigoroznu audiciju, na kojoj mora otpjevati neku narodnu pjesmu i otplesati narodni ples po vlastitom izboru, a nakon toga naš glazbeni voditelj odnosno dirigent ispita njene/njegove glasovne mogućnosti kako bi odredio kojemu glasu pripada te plesni voditelji demonstriraju određene plesne elemente ispred kandidata koje oni moraju ponoviti.

Jesu li svi plesači ujedno i pjevači?

Da, svi moraju biti plesači i pjevači. Hrvatska tradicijska kultura je vrlo specifična i raritetna u svjetskim okvirima. Hrvati imaju izuzetan broj narodnih plesova u kojima se i pleše i pjeva, to je sastavni dio određenih plesova, tako da je nemoguće postati članom Lada ako niste i vrsni pjevač. Ono na što sam ja izuzetno ponosan je to što su članovi ansambla veliki profesionalci, ali i emotivci i volim reći da je Lado klasični primjer profesionalizma sa srcem.

Tko su Vokalisti Lada?

Vokalisti Lada su muški dio ansambla koji katkada samostalno izvodi vokalne koncerte, a izvodi glazbu južnohrvatskih područja. Crkveno pučko te klapsko pjevanje osnova su repertoara Vokalista Lada. Ansambl je raspoređen polukružno na dva krila na kojima su basi u centralnoj poziciji, a tenori na rubovima. Takav je raspored pjevača tipičan za izvođenje dalmatinskog crkvenog pučkog pjevanja. Vokalisti Lada za svoje su sakralne izvedbe bili nagrađivani brojnim nagradama, a za svoj su prvi samostalni album „Križu sveti“ dobili dva Porina.

Tko su Ladarice?

Ladarice su ženski dio ansambla koje svojim izvedbama također izazivaju oduševljenje publike diljem svijeta i čuvaju hrvatsku narodnu pjesmu i baštinu (za razliku od Vokalista, Ladarice prvenstveno izvode napjeve kontinentalne, sjeverozapadne Hrvatske, često i uz pratnju Orkestra Lada, op. a.).

Tko može postati glazbenikom u orkestru Lada?

Orkestar Lada sastoji se od 14 sjajnih svirača koji također moraju proći audiciju. Riječ je o multi-instrumentalistima koji sviraju po petnaest, dvadeset različitih instrumenata: tamburice, violine, cimbalo, a za postizanje karakterističnog zvuka koriste sva tradicijska glazbala, primjerice sopele, roženice, gajde, mih, diple, mandoline i mnoge druge. Orkestar sudjeluje na svim koncertima ansambla, kao pratnja ili samostalnim glazbenim točkama.

Jesu li sve narodne nošnje Lada originali i kako ansambl do njih dolazi?

Lado posjeduje preko tisuću narodnih nošnji, od kojih su većina originali, muzejske vrijednosti stare više od sto godina, ali ima i vrlo uspješnih rekonstrukcija. Dio nošnji otkupili smo od običnih ljudi na terenu. Rekonstrukciji pridajemo veliku pažnju, tako da možemo reći da se replike koje danas koristimo od originala razlikuju samo po starosti. Mnoge od tih replika će za pedesetak godina biti pravi muzejski primjerci. Što se tiče konačnog izgleda plesača-pjevača, ako je riječ o novome dijelu Hrvatske u čijoj nošnji još nismo nastupali, koreograf, koji je ujedno i kostimograf, postavlja kostimografiju i pokazuje kako u konačnici izgleda ta narodna nošnja. No, Lado danas pokriva gotovo cijelu Hrvatsku, tako da nema dijela narodne nošnje za koju naši članovi ne bi znali kako izgleda i čemu služi.

[...]

Koji su najveći uspjesi Lada i gdje ste dosad nastupali?

Iza sebe imamo veliki broj koncertnih turneja i nastupali smo na svim koncertima, u najprestižnijim svjetskim dvoranama, no teško je izdvojiti neko posebno mjesto. Lado je dobitnik 24 Porina, nagrade Orlando za izniman umjetnički doseg u glazbenom djelu programa 54. Dubrovačkih ljetnih igara, dvije nagrade Ivan Lukačić za najviši izvođački doseg na 34. te za etnomuzikološki rad i očuvanje hrvatske glazbene tradicije na 44. Varaždinskim baroknim večerima, a 2002. godine Lado je bio predstavnik Europe na šestom Svjetskom simpoziju zbornske glazbe u Minneapolisu u SAD-u. Ansambl je osvojio četiri Nagrade grada Zagreba te nagradu INA-e za promicanje hrvatske kulture u svijetu za 2006. Godine 2009. osvojio je nagradu Status Hrvatske glazbene unije za poseban doprinos hrvatskoj glazbi u povodu 60 godina javnog umjetničkog djelovanja te Povelju Predsjednika Republike Hrvatske.

[...]

Ima li, po Vašem mišljenju, folklorna umjetnost budućnost?

Apsolutno. Mislim da interes mladih postoji, a bio bi još veći kada bi nas mediji adekvatno pratili i dali tradicijskoj kulturi pažnju kakvu zaslužuje. Konačno, jedan narod obilježava upravo njegov jezik, povijest i tradicijska kultura kao sastavni dio povijesti.

Izvor: <http://www.ziher.hr/andrija-ivancan-lado/> [17.12.2018.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

baština: kulturelles Erbe

umjetnički doseg: künstlerisches Niveau

emotivac: gefühlvoller Mensch

Kineziološki fakultet: Universitätsinstitut für Bewegung und Sport

kolegij: Lehrveranstaltung

povelja: Urkunde

prestizhan, -žna, -žno: angesehen

pripjev: Kehrreim, Refrain eines Liedes

promicanje: Werbung, Bekanntmachen

DODATNE INFORMACIJE:

klapsko pjevanje: tradicijsko višeglasno homofono pjevanje bez pratnje instrumenata

običaji po Ivanju: tradicijski narodni običaji

op. a.: opaska autora

Porin: najuglednija hrvatska glazbena nagrada

Tema 2: Aplikacije

Zadatak 1

Ubojica aplikacija

Napišite raspravu!

Pročitajte članak *Veliki povratak olovke i papira* koji je objavljen na internetskoj stranici *školskiportal.hr* 26. siječnja 2017. (privitak 1).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Opišite novi trend povratka „osnovama“ na primjeru Angele Ceberano!
- Pojasnite na temelju teksta zašto nekim ljudima digitalni svijet stvara probleme, dok drugi bez digitalne tehnologije „ne mogu živjeti“!
- Prosudite prednosti i nedostatke digitalne revolucije za pojedinca i za društvo!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Ubojica aplikacija

Veliki povratak olovke i papira

Dok aplikacije preuzimaju naše živote, pojavio se pokret ljudi koji žude za jednostavnijim vremenima, oslobođenima od tehnologije.

Svakog siječnja Angela Ceberano postavlja svoje ciljeve za sljedećih 12 mjeseci, a nedjeljom navečer planira i organizira nadolazeći tjedan. Ali, umjesto tablica i suvremenih aplikacija, Angela koristi blokove, starinski dnevnik, kemijske u boji i hrpu časopisa. S tim mozga, pravi popise i stvara „ploču vlastitih ciljeva i želja“ (vision board).

Međutim, ona nema ništa protiv tehnologije. Dobro upoznata s najnovijim trendovima i prisutna na društvenim medijima, ona svoje vrijeme dijeli između tradicionalnih i novih medija. Za određene zadatke preferira jednostavnost, fleksibilnost i taktilnost papira.

„Ponekad se jednostavno želim riješiti sve tehnologije i sjesti na neko mirno mjesto s olovkom i papirom u ruci“, kaže Angela. „Postoji toliko aplikacija i jednostavno se osjećam kao da mi ni jedna od njih ne daje sve što trebam. Zaista sam pokušala i dala im šansu, ali kad u ruke uzmem papir i olovku, ili koristim svoj dnevnik/planer i kemijsku, jednostavno mi se to čini nekako fleksibilnijim. Tako se uvijek mogu fokusirati na ono što radim.“

Angela Ceberano nije sama u tome. Brz pregled društvenih medija upućuje na tihi povratak skromnom šarmu pribora za pisanje i papiru. Mnogi ljudi koriste pisanje rukom i boje da bi organizirali svoje živote ili radili na određenim ciljevima – bez obzira na to je li riječ o fitnessu, financijama ili karijeri. Unatoč proliferaciji aplikacija, druge „staromodne“ ideje stekle su i online popularnost.

Znanost koja stoji iza ovoga povratka „osnovama“

Znanost sugerira da su tradicionalni tipovi možda nabasali na nešto. Iako tehnologija može pružiti prednost za određene zadatke, digitalno preopterećenje je stvaran problem koji zabrinjava.

Studija iz 2010. koju je provelo Sveučilište u Kaliforniji sugerira da konzumiramo gotovo tri puta više informacija nego u 1960-ima, a izvještaj koji je „Ofcom“ objavio u Velikoj Britaniji kaže da 60 posto ljudi smatra sebe ovisnima o svojim uređajima, dok trećina svakodnevno provodi online više vremena od namjeravanog. Stoga, jesmo li previše ovisni i jesu li naši ekrani prevelike smetnje? Moguće. Na primjer, mnoge studije ukazuju na to da je „multitasking“ loš za nas i za naš mozak.

Druga otkrića pokazuju da olovka i papir imaju određenu prednost pred tipkovnicom. Istraživanje koje su proveli Sveučilište Princeton i Sveučilište u Kaliforniji pokazuje da je olovka doista moćnija od tipkovnice.

U tri studije istraživači su otkrili da su učenici koji su zapisivali bilješke koristeći laptope bili lošiji u konceptualnim pitanjima od učenika koji su bilješke pisali rukom. Oni koji su pisali bilješke bolje su razumijevali gradivo i zapamtili više zato što su morali mentalno procesuirati informacije umjesto da ih samo izravno natipkaju. Druga studija, objavljena u časopisu Journal of Applied Cognitive Psychology, pokazala je da se ljudi koji „črčkaju“ mogu bolje prisjetiti suhoparnih informacija. „Zapišite to!“ Zasiurno, koncepcija postavljanja ciljeva bez tehnologije nije nova. To je bio univerzalni način na koji su se stvari događale prije interneta.

Razlika je u tome što se sada čak i oni koji vole tehnologiju vraćaju tradicionalnim tehnikama. Mnogi od njih rade u tehnološkim tvrtkama ili su stručnjaci za nove medije, a ovaj najnoviji trend pomogao je pojačati prodaju pribora za pisanje poput blokova *Moleskine* i *Leuchtturm1917*, kažu tvrtke. [...]

Izvor: <http://www.skolskiportal.hr/clanak/6657-veliki-povratak-olovke-i-papira/> [17.12.2018.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

črčkati: kritzeln

mozgati: intensiv nachdenken

nabasati: auf etwas stoßen

proliferacija: stetes Wachstum, dauernde Vermehrung

suhoparan, -rna, -rno: fade, langweilig, witzlos

taktilnost: den Tastsinn betreffend, Berührung

DODATNE INFORMACIJE:

Moleskine i *Leuchtturm1917*: naziv firme; najpoznatije bilježnice, dnevnici i planeri

Tema 2: Aplikacije

Zadatak 2

Umjetna inteligencija

Napišite preporuku!

Situacija: Redakcija školskih novina Vaše škole raspisala je natječaj za najbolji članak na temu *Aplikacije*. Budući da Vas ova tema već duže vrijeme zanima, odlučili ste se javiti na natječaj.

Pročitajte kolumnu Mladena Kovačeka *Upotrebom umjetne inteligencije do boljeg zdravlja* koja je objavljena na internetskoj stranici *HIT konferencija* 10. listopada 2016. (privitak 1) i informativni tekst Marije Matešić *Umjetna inteligencija* s portala *Hrvatska Mensa*, izdanje veljača/ožujak 2010. (privitak 2).

Napišite **preporuku** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Opišite svojim riječima što je umjetna inteligencija i kako je nastala!
- Razmotrite koje prednosti aplikacije mogu pružiti pacijentima u smislu boljeg zdravlja!
- Završno obrazložite preporučujete li pacijentima i pacijenticama upotrebu aplikacija ili ne!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Budućnost je sada

Upotrebom umjetne inteligencije do boljeg zdravlja

Mladen Kovaček

Kvaliteta terapije uvelike ovisi o ponašanju pacijenta nakon što napusti liječničku ordinaciju. Često zbog lošeg korištenja terapije nema željenih rezultata pa pacijent mora mijenjati ili ponavljati terapiju. Mnogobrojne studije pokazuju da se mogu ostvariti i značajnije uštede dobrom komunikacijom pacijenta i zdravstvenih radnika nakon što klinička terapija završi.

Razvojem tehnologije u tu svrhu su se intenzivno počele koristiti aplikacije na smartphonima. Ovakve aplikacije uvelike olakšavaju doktorima i pacijentima međusobnu komunikaciju na korist pacijenta. Na primjer kombinacijom minijaturnog nosivog mjerača tlaka i aplikacije na smartphonu kod pacijenata koji imaju rizik od posljedica visokog tlaka moguća je stalna kontrola i obrada na ovaj način skupljenih podataka. Tako, i bez posjete liječniku, pacijent ima gotovo savršenu preventivu i mogućnost alarmiranja u slučaju potrebe. Kod Alzheimerove bolesti specijaliziranim interaktivnim igricama moguće je stimulirati moždanu aktivnost te na taj način odložiti demenciju. Osim toga, aplikacije se koriste za skupljanje podataka kako bi se poboljšala terapija i bolje prevenirala ova bolest.

Kod pacijenata koji imaju više vrsta terapija aplikacija može alarmirati i upućivati pacijenta na odgovarajuće doze lijeka. Osim toga, specijalizirane aplikacije mogu pomoći u dobivanju savjeta u gotovo realnom vremenu npr. kod trudnoće i u postnatalnom periodu ili kod pacijenata s dijabetesom.

Kako bi ubrzali i olakšali ovakav oblik komunikacije neke od globalnih lidera kao što su Microsoft, Google, Amazon i Apple počele su razvijati najnovije platforme komunikacije na messenger aplikacije povezane sa super-kompjutorima. Ovakav način korištenja kompjutera može se smatrati i korištenjem umjetne inteligencije. Kompjutor koristeći zadane algoritme odgovara putem messenger koristeći podatke koji se već nalaze na internetu i dostupnim bazama znanja.

Prednost ovakvog pristupa jest to što je moguće koristiti već instalirane messenger aplikacije na smartphonu. Osim toga, moguće je dobiti puno šire informacije. Naziv za ovaj oblik komunikacije je chatbots. Koriste se za niz drugih područja života osim zdravstva, ali u podršci pacijentima u bliskoj budućnosti svakako mogu naći svoju ulogu.

Upotreba umjetne inteligencije će u vrlo bliskoj budućnosti biti puno lakša nego prije. Proučavanjem utjecaja komunikacije i detekcije emocija omogućit će da ovakvi sustavi bolje podražavaju ljudsku komunikaciju, pa čak i iskazuju empatiju prema pacijentu, što je vrlo važno za lakše prihvaćanje ove napredne tehnologije.

Također, napretkom informatike omogućeno je slanje fotografija, rukom pisanog teksta i QR kodova na način da su upotrebljivi u komunikaciji na strani kompjutera.

U Kini Microsoft koristi chatbot koji je nazvan Xiao Ice kojeg je koristilo preko 40 milijuna ljudi. Xiao Ice nije vezan samo za zdravstvo, ali je možda najbolji primjer penetracije ove tehnologije. U SAD-u i UK-u postoji čitav niz projekata chatbota vezanih za zdravstvo koji su u visokoj fazi razvoja i skupili su velike

investicije za finalizaciju projekta. S njima je pacijentu omogućena komunikacija vezana za simptome, nuspojave lijekova i druga pitanja vezana za zdravlje i olakšava komunikaciju s njegovim doktorom.

Zaštita podataka se pojavljuje kao ključan segment razvoja ovakve i slične komunikacije. Uz osiguranje ovog preduvjeta, tehnologija može riješiti niz paramedicinskih, ali i pomoći u rješavanju medicinskih problema koji se pojavljuju u zdravstvu. Krajnji cilj je svakako omogućiti što bolje rezultate terapije za pacijenta te omogućiti zdravstvenim djelatnicima što efikasniji rad s pacijentima. Ne manje važno je i doprinijeti efikasnom zdravstvenom sustavu koji će biti financijski održiv.

Izvor: <http://hit-konferencija.hr/2016/10/10/upotrebom-umjetne-inteligencije-do-boljeg-zdravlja/> [17.12.2018.].

Objašnjenje riječi:

efikasan, -sna, -sno: wirkungsvoll, erfolgreich

implementirati: einführen

održiv: nachhaltig

paramedicinski, -a, -o: alternative Heilmethoden betreffend

postnatalan, -na, -no: nach der Geburt

preteča: Vorläufer

prevencija: Vorsorge

prevenirati: vorsorgen

Umjetna inteligencija

Marija Matešić

Ideja koja potječe još od starih Grka

Umjetna inteligencija (engl. Artificial intelligence) je disciplina koja se bavi oblikovanjem inteligentnih sustava koji implementiraju ona svojstva ljudskoga ponašanja koja se smatraju inteligentnima. Područja koja se bave istraživanjem umjetne inteligencije su računalstvo, filozofija, matematika, ekonomija, psihologija i lingvistika. Umjetnu inteligenciju možemo podijeliti na slabu i jaku. Zagovornici slabe umjetne inteligencije razvijaju takve inteligentne sustave kojima se dodaju samo određena svojstva ljudskoga ponašanja, dok zagovornici jake umjetne inteligencije smatraju da je moguće stvoriti sustav koji će u potpunosti moći recipirati sva svojstva ljudskoga ponašanja koja se smatraju inteligentnima.

Rani počeci

Koncept inteligentnih strojeva može se u tragovima pronaći već u grčkoj mitologiji. U Srednjem vijeku pojavljuju se primitivni strojevi koji oponašaju ljudski govor. Njihovi idejni začetnici bili su filozofi Roger Bacon i Albert Magnus. U 18. stoljeću pojavljuju se strojevi za igranje šaha pod nazivom Turk. Ispostavilo se da se u unutrašnjosti takvog stroja skrivao mali čovjek te da se cijeli koncept zapravo zasnivao na mehaničkoj iluziji. U 19. stoljeću Charles Babbage i Ada Byron kreiraju analitički stroj koji se smatra pretečom današnjih računala. U istome je stoljeću objavljena priča Frankenstein: ili moderni Prometej autorice Mary Shelley, koja opisuje pokušaj znanstvenika Victora Frankensteina da stvori umjetni život.

Prva polovica 20. stoljeća: veći pomaci

Matematičar i kriptanalitičar Alan Mathison Turing obilježio je prvu polovicu 20. stoljeća i doprinio razvoju područja umjetne inteligencije postavljanjem teorije poznate kao Turingov test. Turingov test koncipiran je kao igra u kojoj se provjerava teza mogu li računala misliti. U igru su uključena tri sudionika: ispitanik A (čovjek), ispitanik B (računalo) te ispitivač (čovjek). Uloga je ispitivača, koji se nalazi u odvojenoj prostoriji od ispitanika, da na temelju primljenih odgovora na pitanja koja je postavio procijeni je li ispitanik čovjek ili računalo. Ako računalo uspije zavarati ispitivača, može se tvrditi da je stroj inteligentan. Do danas ni jedan stroj nije prošao Turingov test.

1956. godine američki je znanstvenik John McCarthy prvi put upotrijebio naziv „umjetna inteligencija“ na konferenciji u Dartmouthu, koja je ujedno bila i prva konferencija posvećena ovom području. Dvije godine nakon toga kreirao je prvi programerski jezik LISP, namijenjen u prvom redu izradbi inteligentnih sustava. Allen Newell, J.C. Shaw i Herbert Simon 1956. godine kreirali su prvi računalni program Logic Theorist (LT) koji ima svojstva inteligentnih sustava. Glavni zadatak toga programa bilo je dokazivanje teorema postavljenih u radu Principia Mathematica. Program je uspio dokazati 38 teorema. Godinu dana nakon toga kreirali su program GPS (engl. General Problem Solver), koji predstavlja prvi program koji replicira ljudski način razmišljanja.

1960-te: dijaloški sustavi

Joseph Weizenbaum autor je prvog dijaloškog sustava (engl. dialogue system) poznatog pod nazivom ELIZA, koji nastaje 1967. godine. ELIZA predstavlja simulaciju Rogerovog psihoterapeuta koji postavlja pitanja i pokazuje empatiju s pomoću kratkih iskaza, a zapravo ne daje savjete. Interakcija između dijaloškog sustava i čovjeka odvija se na sljedeći način: 1.) čovjek upisuje pitanje upućeno dijaloškom

sustavu, 2.) dijaloški sustav odgovara na pitanje uporabom metode prepoznavanja uzoraka i odabira fraze spremljen u njegovu bazu znanja.

1970-te i 1980-te: ekspertni sustavi i komercijalizacija

1970-ih godina kao područja umjetne inteligencije razvijaju se stručni ili ekspertni sustavni (engl. expert system). Glavne osobine tih sustava su da rješavaju jednostavne probleme jednako dobro kao i ljudi koji su stručnjaci u određenome područje. Ekspertni sustavi sastoje se od baze znanja (činjenica i pravila), mehanizma za zaključivanje te korisničkog sučelja koje služi za komunikaciju između čovjeka i stroja. Svoju primjenu pronašli su u matematici, pravu, vojnim i medicinskim znanostima te bankarstvu. Prvi ekspertni sustav bio je MYCIN (1976.), a primjena mu je bila vezana uz područje medicinske dijagnostike i terapije. 1980-ih započinje razdoblje globalizacije, industrijalizacije i komercijalizacije područja umjetne inteligencije, posebice na polju ekspertnih sustava.

Danas: gdje smo?

U današnje vrijeme nastaje, razvija se i proučava velik broj sustava koji pokazuju određene značajke ljudske inteligencije, kao što su razumijevanje i obradba prirodnog jezika, automatsko zaključivanje, učenje pa čak i izražavanje osjećaja. Oni su i danas predmet istraživanja velikog broja područja kao što su računalna znanost, neurolingvistika, lingvistika, psihologija, filozofija i informacijske znanosti. Iako je zabilježen velik napredak u razvoju inteligentnih sustava od samih početaka do danas, ni jedan stroj još uvijek nije u mogućnosti replicirati sva svojstva ljudske inteligencije. Pitanje je hoće li to ikada biti moguće.

Izvor: <http://www.mensa.hr/glavna/misli-21-stoljeca/479-umjetna-inteligencija-uvod> [19.01.2017.].

Objašnjenje riječi:

reciplirati: wiedergeben

svojstvo: Eigenschaft

zavarati: täuschen

Tema 3: Istraži svijet

Zadatak 1

Europa nas zove!

Napišite preporuku!

Situacija: Čitali ste o poticanju mobilnosti, cjeloživotnome obrazovanju i osposobljavanju učenika i studenata u Europskoj uniji. Odlučili ste napisati preporuku za školske novine pod naslovom *Europa nas zove!* kako biste približili učenicama i učenicima te nove mogućnosti preko programa Europske unije.

Pročitajte članak *Koliko su mladi u Hrvatskoj iskoristili mogućnosti koje im nudi Europska unija?* Maje Grbić Alimanović s internetskoga portala *lupiga.com* od 1. srpnja 2015. (privitak 1).

Napišite **preporuku** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Navedite mogućnosti mobilnoga obrazovanja prema programima Europske unije!
- Usporedite na osnovi teksta programe „Erasmus“ i „Mladi na djelu“!
- Obrazložite svoju odluku jeste li za to da se vaši vršnjaci i vršnjakinje uključe u neki program mobilnosti ili ne!

Napišite 450 do 550 riječi! Jasno označite odlomke!

Koliko su mladi u Hrvatskoj iskoristili mogućnosti koje im nudi Europska unija?

Maja Grbić Alimanović

Jesu li studenti i mladi jedna od rijetkih skupina koja je profitirala ulaskom Hrvatske u Europsku uniju? To se pitanje nameće imamo li na umu da su prije dvije godine čak i euroskeptici navodili veće mogućnosti studiranja i mobilnosti mladih kao razloge u prilog ulaska Hrvatske u EU. Za većinu građana u posljednje dvije godine ništa se bitno nije promijenilo, životni standard i dalje je u slobodnom padu, a glavna životna preokupacija je borba za preživljavanje. Pokušali smo istražiti kakva je situacija sa studentima i mladima s obzirom da Europska unija izdvaja znatna sredstva usmjerena na poticanje mobilnosti, cjeloživotno obrazovanje i osposobljavanje.

Ulazak Hrvatske u EU 1. srpnja 2013. godine poklopio se s donošenjem novog sedmogodišnjeg proračuna Unije za razdoblje od 2014. do 2020. godine. U odnosu na prethodno razdoblje izdvojeno je 40 posto više sredstava, odnosno 14,7 milijarde eura za program Erasmus plus koji je objedinio sve dotadašnje programe namijenjene obrazovanju i osposobljavanju mladih. Treba istaknuti da su programi za cjeloživotno učenje i „Mladi na djelu“ građanima Hrvatske bili otvoreni još od 2009. godine, tako da se samim datumom ulaska Hrvatske u EU po tom pitanju stvari nisu bitnije izmijenile, ali su pojednostavljene neke administrativne procedure, ističu u Agenciji za mobilnost i programe Europske unije koja provodi i promovira programe EU u području znanosti, obrazovanja, osposobljavanja i mladih.

Osim toga, ukinute su vize za hrvatske studente koji više ne moraju plaćati školarine namijenjene onima koji dolaze iz država koje nisu članice EU te imaju bolju zdravstvenu skrb tijekom boravka u zemljama EU. Stoga je pitanje koliko su mladi u Hrvatskoj dosad iskoristili mogućnosti koje im nudi Unija?

Broj studenata koji je te prve, 2009. godine, dio školske godine otišao provesti na nekom od sveučilišta EU u sklopu programa Erasmus bio je skromnih 235. Brojka je iz godine u godinu rasla pa je 2013. godine broj odlaznih studentskih mobilnosti iznosio 1.403, a njihov ukupan broj u ovih pet godina popeo se na 4.189, pokazuju podaci agencije.

Erasmus je najstariji, najpoznatiji i najvažniji program suradnje u području visokog obrazovanja namijenjen poticanju mobilnosti studenata i nastavnika koji je Europska komisija pokrenula još 1987. godine. Drugi važan program pod nazivom „Mladi na djelu“ namijenjen je mladima, organizacijama i udrugama koje se bave mladima te financiranju njihovih edukativno-zabavnih projekata. Od 2009. do 2013. godine u njima je sudjelovao 9.281 sudionik, a ova brojka odnosi se i na projekte u inozemstvu i u Hrvatskoj. U 2014. godini planirani broj odlazaka u okviru odobrenih projekata je 2.701, tako da bi to značilo da je dosad oko 12.000 mladih sudjelovalo u programu „Mladi na djelu“. No, prema procjenama upućenih u „stanje na terenu“ taj se broj vjerojatno ne odnosi na ukupan broj mladih koji su imali priliku kroz projekte razmjene mladih, seminare ili treninge otputovati i steći nova iskustva i poznanstva jer je najmanje onih koji su na nekom projektu u inozemstvu bili samo jednom.

Većina onih koji se jednom uključe i uvide priliku koja im se pruža, prijavljuju se i na sljedeće projekte, tako da se jedna te ista osoba broji više puta u sklopu odlaznih mobilnosti. Među takvim rekorderima

u mobilnosti je Bruno Jerkušić iz Vrgorca koji je tijekom studija povijesti i geografije otišao na svoj prvi projekt u inozemstvu i shvatio da je to odlična prilika za usavršavanje engleskog, stjecanje novih vještina i putovanja, koja si dotad nije mogao priuštiti. Želio je i sam nešto napraviti pa je s dvojicom prijatelja osnovao Hrvatsku udrugu mladih (HUM) u Vrgorcu. Ubrzo su dobili financijska sredstva za organizaciju prvog desetodnevnog seminara u svom rodnom gradu na koji je došlo tridesetak mladih iz cijele Europe. Od 2013. godine HUM je organizirao četiri projekta, a da bi se dobila sredstva potrebno je napisati kvalitetan projekt. Jerkušić ističe kako nije sve ni tako jednostavno jer rad udruge, priprema i organizacija nekog projekta zahtijevaju višemjesečni angažman i trud.

„Veliki je broj novih udruga, ali neće uspjeti svi nešto napraviti. Potrebno je dosta praktičnog iskustva, poznavanje procedura i puno pokušaja i pogrešaka da bi se napisao kvalitetan projekt. U prosjeku samo desetak posto projekata bude odobreno“, objašnjava Jerkušić. Osim vlastitih projekata, udruge su često partneri na projektima koje organiziraju udruge u drugim zemljama i na njih šalju mlade iz Hrvatske kao svoje članove. Brojne udruge preko Facebook profila oglašavaju potrebu za sudionicima na seminarima, treninzima i razmjenama mladih u inozemstvu, baš poput nekog last minute putničkog aranžmana. Iako su smještaj i hrana osigurani te se obično pokriva oko 70 posto troška putovanja, često je teško naći mlade koji bi spakirali kofere i otputovali negdje na tjedan, dva.

Treba napomenuti i da se kod nekih projekata naplaćuje participacija od sudionika zbog manjka sredstava ili kako bi se poboljšali uvjeti izvođenja projekta. Ona može iznositi 70 ili više eura, ali, kako ističu mnogi s kojima smo razgovarali, ni to nije glavni razlog što je mlade u Hrvatskoj još uvijek teško pokrenuti na mobilnost.

Slična iskustva ima i studentica biljnih znanosti Zoe Andrijanić iz Splita koja je dosad sudjelovala na jednom seminaru, dva treninga i tri razmjene mladih te je na taj način putovala nekoliko puta u Srbiju, dvaput u Španjolsku te u Poljsku, Litvu i Rumunjsku. Unatoč njezinim vrlo pozitivnim iskustvima, među svojim bi kolegama uglavnom nailazila na skepticizam i nepovjerenje kad bi ih pokušala zainteresirati da joj se pridruže.

„Obično bi odgovarali da jednostavno ne mogu ili bi se pitali zašto je to sve besplatno. Čim se nešto nudi besplatno, ljudi su prema tome nepovjerljivi, iako bih im dala sve informacije o projektu“, govori naša sugovornica koja je višestruko iskoristila prilike i mogućnosti europskih obrazovnih programa. Smatra da studenti o njima u Hrvatskoj još uvijek nisu dovoljno dobro informirani i potaknuti na sudjelovanje, a odgovornost za to, nalazi, leži i na institucijama zaduženim za njihovo promoviranje. [...]

Izvor: <http://lupiga.com/vijesti/nagradno-pitanje-koliko-su-mladi-u-hrvatskoj-iskoristili-mogucnosti-koje-im-nudi-europska-unija> [17.12.2018.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

objediniti: vereinen

osposobljavanju: Fachausbildung

poticanje: Anreiz, Förderung

Tema 3: Istraži svijet

Zadatak 2

Slijedite svoje snove!

Napišite otvoreno pismo!

Situacija: Pročitali ste u članku *Kajakom po Jadranu* kako je autor unatoč nesigurnosti i strahu slijedio svoje snove. Otvorenim pismom na školskom portalu želite motivirati ostale učenike i učenice da prevladaju svoj strah i slijede svoje snove.

Pročitajte tekstove Siniše Glogoškoga *Kajakom po Jadranu* iz časopisa *Modra lasta*, broj 5, 2013./2014. (privitak 1) i *Slijedite svoje snove i budite ustrajni u tome* iz istoga časopisa broj 3, 2014./2015. (privitak 2).

Napišite **otvoreno pismo** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Navedite razloge koji su Vas potakli napisati otvoreno pismo!
- Objasnite kako autor doživljava svoje pustolovine!
- Uzimajući u obzir svoju argumentaciju apelirajte na čitatelje i čitateljice da prevladaju svoj strah i slijede svoje snove!

Napišite 270 do 330 riječi! Jasno označite odlomke!

U svijetu pustolovine

Kajakom po Jadranu

Siniša Glogoški

NOĆ PRIJE POLASKA

Noć prije polaska mučile su me sumnje. Prošle sam godine doživio sramotan poraz upuštajući se u istu avanturu potpuno nepripremljen. Tada sam kupio jeftin prototip kajaka u kojemu me potopio prvi val u plićaku. Najveći gubitak bilo je trajno uništenje fotografske opreme. Godinama sam štedio svaku kunu kako bih kupio kvalitetan fotoaparati, s nekoliko kapi morske vode, u trenu je uništen. Nisam dopustio da me taj poraz obeshrabri, nego sam odmah počeo sve detaljno pripremati za ovu godinu.

MEĐU GALEBOVIMA

Sjedio sam uz šator s pogledom na zalazeće sunce u Piranskom zaljevu. Večer prije polaska borio sam se sa sumnjama. „Što ako se ponovi prošlogodišnja katastrofa? S prvim zrakama sunca napustio sam Piranski zaljev. Svaki novi zaveslaj ulijevao mi je povjerenje. Nizali su se Umag, Novigrad, Poreč, Rovinj, Brijuni pa Pula. Morski horizont ukrašavali su osamljeni svjetionici i bijele jedrilice. Nakon tri dana laganog veslanja Istrom, čekalo me vatreno krštenje pri prelasku Kvarnerskog zalijeva. Bio sam

spreman. Jutarnji vjetar postupno se smirivao dok sam prolazio pokraj rta Kamenjak. Nasreću, ni vjetar ni valovi nisu ozbiljno zaprijetili. Točkica na horizontu nakon sedam sati veslanja napokon je poprimila oblik otoka. Stigao sam na stotinjak metara dugačak otočić Galijolu. Bio sam raspoložen i, kao u nekom blesavom bunilu, skakao i razgovarao s galebovima čekajući da padne noć i da legnem na zasluženi počinak.

DOLAZAK NEVREMENA

Jednog sam jutra krenuo s llovika i planirao sam stići do Molata. Dan je počeo jako dobro. U prvih pola sata već sam ulovio dvije ribe. Sretan i motiviran ukusnim objedom, veslao sam jače nego inače. S desne strane pružio se otok Premuda, a s lijeve otok Silba. Stigao sam do prvoga grebena nadomak otoka Ista i sve se u minuti promijenilo. Od blagog maestrala do jake bure u trenu. Otok Ist nestajao je u naletima visokih valova. Ako sam išta naučio od prijatelja, to je da u teškim situacijama nema mjesta panici. Duboko sam udahnuo, i borba je počela. Više od tri sata veslao sam tih nekoliko kilometara i napokon se sklonio u mirnoj uvali otoka Ista. Bilo je to prvo i jedino opasno iskustvo na moru. Nekoliko sam se dana

odmarao, uživao u zvjezdanim noćima i planirao rutu ostatka putovanja.

U DOBROM DRUŠTVU

Dobro se naspavati na ovom putovanju očito nije bila realna opcija. Jutro na Dugom otoku došlo je prebrzo. Prijatelj Držislav pridružio mi se i idućih smo nekoliko dana zajedno veslali. „Kako je ovo odlično! Pa veslam tik do stijena. Ovakvo nešto nikad ne možeš s jedrilice!“ oduševljavao se. Kornate smo prošli u dahu. „Što misliš koliko zaveslaja napravimo za jedan kilometar?“ upitao me. „530!“ uskliknuo sam nakon deset minuta. Punta Planka, zemljopisna razdjelnica sjevernoga i južnoga Jadrana, polako je ostajala iza nas. Dosad sam preveslao nešto više od 400 km. To bi značilo da sam napravio više od 200 000 zaveslaja. Uf, koja brojka, a tek sam na pola puta. Držislav se uskoro vratio u urbanu ludnicu, a ja sam ponovno nastavio sam.

CILJ JE OSTVAREN

Dani su brzo prolazili, a tvrdi žuljevi na rukama stvorili su se već nakon nekoliko dana veslanja. Nizali su se otoci Brač, Hvar, Korčula, Lastovo i Mljet, a uskoro i najjužniji dio Hrvatske, kraj ovog putovanja. Mišići

na rukama i nogama već su standardno boljeli, no najteži je bio pogled u daljinu. Taj komadić kopna, ta točkica na horizontu, moje iduće odredište, svaki je dan bilo udaljeno satima veslanja.

Ponovno sam se namazao kremom za zaštitu od sunca, navukao rukavice, naočale i kapu i počeo veslati. Stigao sam do Prevlake i izvukao kajak na obližnju plažu. Pružao se veličanstven pogled

na Boku kotorsku. „Stigao sam, sve je u redu!“ javio sam sretnim roditeljima. Koja sloboda – koja avantura! ■

Izvor: Modra lasta, broj 5, 2013./2014., str. 12–13.

Objašnjenje riječi:

bunilo: Rauschzustand

greben: Klippe, Felsen (im Meer)

plićak: seichte Stelle, Sandbank

poraz: Niederlage, Misserfolg

tik do: dicht bei

zaveslaj: Ruderschlag

U svijetu pustolovine

Slijedite svoje snove i budite ustrajni u tome

Siniša Glogoški

Prije nekoliko godina shvatio sam da napokon želim ostvariti svoj dugogodišnji san i provesti cijelo ljetno biciklirajući na istok. Bilo je to jedinstveno putovanje, prepuno novih iskustava, zanimljivih poznanstava te teških trenutaka i sukobljavanja s vlastitim strahovima. Najteže je ipak bilo donijeti odluku i reći bližnjima da idem na put, da idem ostvariti svoje snove. Hrvoje Jurić svoje je snove počeo ostvarivati gotovo u isto vrijeme kad i ja. Biciklirao je po cijeloj Europi. Od bicikla se još ne odvaja, iako je privremeno obični bicikl zamijenio električnim i s njim ponovno krenuo na dugačak put po brojnim zemljama Europe.

Kako je to sve počelo, ta želja za avanturom? Jesi li to oduvijek želio?

Nikad nisam bio previše sklon avanturama, više sam volio sjediti doma, baviti se pisanjem i stvarati nove priče, nove likove. Sada, nakon četiri godine aktivnog

putovanja, ne mogu zamisliti da na godinu ne krenem na neko još teže, zahtjevnije i opasnije putovanje.

Što je teže, sve to organizirati i isplanirati ili danonoćno biciklirati na otvorenoj cesti?

I jedno i drugo jednako je teško, ali ima i svojih prednosti. Za prelazak biciklom (Giant Expedition AT1, opremljen za put oko svijeta) preko Alpa slagao sam rutu putovanja tri mjeseca, a odvezio sam je u 52 dana. Pripremao sam se i posebnim treningom i vježbama kako bih dobio što više snage.

Možeš li mi opisati kako izgleda jedan tipičan dan/noć tijekom tvog putovanja?

Jedan tipičan dan na putovanju biciklom izgleda ovako – probudim se u šatoru, koji sam postavio negdje ili u šumi ili na plaži, operem zube, umijem se, spremim šator, doručkujem i krećem na cestu. Ovisno o terenu (jesu li brda ili ravnica) na dan

prijedem oko 100 km. Svakoga dana, gdje god stanem, upoznam nekoga novoga.

Što bi savjetovao mladim pojedincima koji žele ostvariti vlastite snove?

Vrlo je bitno u ranim godinama slušati roditelje i učiti od njih. Poslije, kad malo ojačate, dobro je početi donositi vlastite odluke, ali i snositi posljedice, kakve god budu. Tako je i sa snovima. Ostvarivi su ako ste dovoljno uporni i spremni na velika odricanja. Mnogi vas neće razumjeti, roditelji možda i hoće, ali će teško prihvatiti. To morate ostaviti postrani jer ste vi sami najhitniji. Čovjek koji ne slijedi svoje snove bio je i uvijek će biti samo sanjar. Mi ostali koji se trudimo, padamo i ponovno se dižemo i borimo, uvijek ćemo više cijiniti sve što nam život pruža. Slijedite svoje snove, ali budite ustrajni u tome, i svemu dobrom i malo manje dobrom što oni donose. ■

